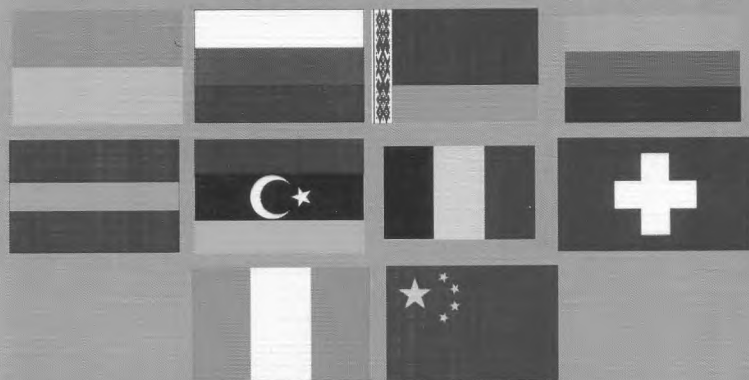

МАТЕРІАЛИ
СЬОМОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ
В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Одеса
16 травня 2016 року

Україна Росія Білорусь Литва
Придністров'є Лівія Бельгія
Швейцарія Нігерія Китай

Ukraine Russia Belarus Lithuania Pridnestrovie
Libya Belgium Switzerland Nigeria China

ISSN 2409-1359

Міністерство освіти і науки України
Одеський національний політехнічний університет
Гуманітарний факультет
Кафедра соціальної роботи та кадрового менеджменту

Спів організатори:

Міжнародна академія соціальної роботи

Жемайтійський коледж (Литва)

Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України

Головне управління праці та соціального захисту населення
Одеської обласної державної адміністрації

**МАТЕРІАЛИ
СЬОМОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ
СФЕРІ»**

16 ТРАВНЯ 2016 РОКУ

Одеса
2016

Актуальні дослідження в соціальній сфері

ББК 60.54.94.3
УДК 316.472.082.2
А43

Редакційна колегія:

Головний редактор: В. В. Корнешук, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та кадрового менеджменту Одеського національного політехнічного університету

Члени редакційної колегії:

Волович В. І., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри методології та методів соціологічних досліджень Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка

Хижняк Л. М., доктор соціологічних наук, професор кафедри прикладної соціології, заступник декана з наукової роботи соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Гансова Е. А., доктор філософських наук, професор кафедри філософії та соціології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Іванчук М. Г., доктор психологічних наук, професор, завідувач центру моніторингу та забезпечення якості підготовки фахівців Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Федірчик Т. Д., доктор педагогічних наук, доцент, заступник декана факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Колот С. О., кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та кадрового менеджменту Одеського національного політехнічного університету

Рецензенти:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки, психології та педагогічних інновацій Державного університету «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Онищук В. М., доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Інституту соціальних досліджень Одеського національного політехнічного університету імені І. І. Мечникова

Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 16 травня 2016 р.) / гол. ред. В. В. Корнешук. – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2016. – 276 с.

У збірнику опубліковані матеріали українських та зарубіжних авторів, які висвітлюють проблеми соціальної роботи, кадрового менеджменту та професійної підготовки фахівців.

ББК 60.54.94.3
УДК 316.472.082.2

© Одеський національний політехнічний університет,
кафедра соціальної роботи та кадрового менеджменту, 2016

2. Морально-етичні цінності громадянського суспільства : Монографія / А. О. Лазарева, Ю. С. Юшкевич. – Одеса, 2016. – С. 144.

Назарук О. М. (*Київ, Україна*)

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИБОРУ МОЛОДОЮ ЛЮДИНОЮ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ ПРОФЕСІЙНОГО ШЛЯХУ

У тезах обґрунтовано значення профорієнтаційної роботи для молодих людей юнацького віку, які знаходяться на етапі вибору майбутньої професії. У межах професійного шляху особистості аналізуються поняття професійного самовизначення, призвання та досвіду.

Nazaruk O. (*Kyiv, Ukraine*)

THEORETICAL ANALYSIS OF CHOOSING BY YOUNG PEOPLE OF THEIR PROFESSIONAL PATHS

The conference abstract substantiates importance of occupational guidance for young people who are choosing their future professions. The concepts of professional self-determination, avocation and experience are analyzes within a personal professional path.

Актуальною проблемою у сучасному науковому просторі залишається проблема вибору особистістю свого професійного шляху, особливо, коли йдеться про початок цього шляху. Саме у юнацькому віці, що називають віком самостійного прийняття рішень, повинен відбуватись самостійний вибір майбутньої професійної сфери діяльності, що може вплинути на якість життя молоді людини, на її життєвий шлях.

Система освіти спрямована охопити різні вікові періоди, створити умови для розвитку та підготовки самостійних особистостей і здійснюють це у закладах освіти педагоги. Власне, про визначну роль педагога у процесі формування професійного шляху молоді людини пише Є. О. Клімов. Він зазначає, що «педагог, який готує підростаючих людей до життя у суспільстві, повинен знайти у собі сили у якийсь моменти відсторонитись від своїх особистих уподобань (для цього важливо їх усвідомити)» [3, С. 10]. Науковець підкреслює, що «набір шкільних навчальних предметів не являється очевидним для дітей відображенням світу професій» [3, С. 8]. Тому педагог повинен «мати у свідомості чіткий образ великого та різноманітного світу професій» [3, С. 11] та довести учням, що всі ці професії рівнозначно потрібні суспільству. Саме тому важлива правильна організація профорієнтаційної роботи, що спрямована допомогти молодій людині визначитись з майбутньою працею, почати свій професійний шлях.

Ідея про людську діяльність як шлях досягнення щастя належить українському мислителю Григорію Сковороді. Він вважав, що людина повинна розпізнати й усвідомити до чого вона породжена і працювати

відповідно до призвання. І така «споріднена праця» найбільш корисна для суспільства, а «...«неспоріднена праця» може завдавати шкоди не тільки суспільству, а й самому працівнику в першу чергу» [2, С. 86].

Професійний шлях молодшої людини починається з вирішення питання вибору професії і на думку К.К.Платонова та Г.Г.Голубева потрібно використовувати для цього «трикутник профорієнтації». Профорієнтаційна робота включає у себе три складові та відповідні форми роботи (профпросвіта, профпропаганда, профконсультація, профадаптація). Так, перший бік цього «трикутника» – це гарне знання вимог, що висувують до людини різні професії; другий – знання ринку можливої праці, потреб суспільства (і більш вузько – міста, району) у тих або інших спеціалістах; третій – знання особливостей особистості і перш за все здібностей підлітка, який орієнтується у виборі [5, С. 190], останній компонент являється найважливішим у структурі профорієнтації. Саме здібності являються підґрунтям призвання людини до певної діяльності. Про це у своїй праці писав І.С.Кон, що «призванням зазвичай називають єдність суб'єктивних схильностей та здібностей до тієї або іншої діяльності, у якій особистість бачить головну форму самореалізації» [4, С. 196]. І далі вчений зазначає, що підліток «стоїть перед вибором сфери діяльності. Але тільки практично, у ході самої діяльності з'ясується, наскільки вона йому чи ні. ... А всі форми діяльності випробувати неможливо» [4, С. 196]. Тому потрібно зазначити, що профорієнтаційна робота може дозволити молодій людині юнацького віку знайти своє призвання та допомогти їй професійно самовизначитись.

Професійне та життєве самовизначення, пізнавальні інтереси та елементи дослідницьких вмій, формуються у дітей старшого шкільного віку та юнаків (від 15 до 17-18 років) завдяки провідній навчально-професійній діяльності [6, С. 10]. Тому професійне самовизначення розуміють як «процес формування особистісного ставлення до професійно-трудової діяльності та процесів самореалізації, узгодженість індивідуальних та соціально-професійних потреб» [7], що життєво необхідне для кожної людини.

Важливо, що професійне самовизначення поділяється на ряд етапів, тривалість різних залежно від соціальних умов та індивідуальних особливостей розвитку. Перший етап – це дитяча гра, в ході якої дитина приймає на себе різні професійні ролі та «програє» окремі елементи пов'язаної з ними поведінки. Другий етап – це підліткове фантазування, коли підліток бачить себе у мріях представником тієї або іншої привабливої для нього професії. Третій етап, захоплює увесь підлітковий і більшу частину юнацького віку, – попередній вибір професії» [4, С. 196-197]. Такий вибір видів діяльності молодшою людиною здійснюється на основі власних інтересів, здібностей та системи цінностей. І четвертий етап – це «практичне прийняття рішення, тобто власне вибір професії, включає у себе два головні компоненти 1) визначення рівня кваліфікації майбутньої праці, обсяг та тривалість підготовки до неї, 2) вибір спеціальності» [4, С. 197].

У структурі професійного самовизначення виокремлюють три компоненти [1]: когнітивний, емоційний, вольовий або поведінковий. До

когнітивного компоненту входять – оцінка здібностей та особистісних якостей людини, її життєві цілі, ціннісні орієнтації, професійна спрямованість, рівень професійних знань, професійна самосвідомість. До емоційного компоненту входять – потреби індивіда, трудові мотиви, інтереси, ставлення до престижу професії та оцінка їх привабливості, ставлення до праці, задоволення конкретною роботою у професії. До поведінкового або вольового компоненту входять – професійні установки, диспозиції, прагнення до професійної мобільності та безпосередньо акти прийняття рішень про вибір професійно-навчального закладу, місця роботи. Тому профорієнтаційна робота у закладах освіти дозволить сформувати у молодій людини всі зазначені компоненти професійного самовизначення.

Отже, ситуація вибору життєвого та професійного шляху – це соціальна ситуація розвитку особистості у юнацтві. І профорієнтаційна робота є дуже важливою, тому у межах освітнього простору потрібно допомогти молодій людині обрати за власними інтересами, здібностями, схильностями цінностями майбутню спеціалізацію, майбутню професію. Вибір майбутньої професійної діяльності – це момент пошуку, примірювання своїх можливостей у певному професійному напрямку, проте це єдиний шлях отримання особистісного та професійного досвіду.

ЛІТЕРАТУРА // ЛИТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Болучевская В. В. Профессиональное самоопределение будущих специалистов помогающих профессий: Монография / В. В. Болучевская. – Волгоград: ВолГМУ, 2010. – 264 с.
2. Вакуленко С. М. Соціологія праці: Навч.-метод. посіб. / С. М. Вакуленко – К.: Знання, 2008. – 262 с.
3. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения: учебное пособие для студ. высш. учебн. заведений / Е. А. Климов. – 4-е изд. – М.: Академия, 2010. – 304 с.
4. Кон И. С. Психология ранней юности: Кн. для учителя / И. С. Кон. – М.: Просвещение, 1989. – 255 с.
5. Платонов К. К. Психология: Учебник для индустриально-педагогических техникумов / К. К. Платонов, Г. Г. Голубев. – М.: Высшая школа, 1973. – 256 с.
6. Психическое развитие младших школьников: Экспериментальное психологическое исследование / [Под ред. В. В. Давыдова]. – М.: Педагогика, 1990. – 160 с.
7. Чистякова С. Н. От учебы к профессиональной карьере: учеб. пособие / С. Н. Чистякова, Н. Ф. Родичев. – М.: Академия, 2012. – 176 с.